

AY SERİSİ

Video Çözüm

TÜRKÇE

8. SINIF

Yansıma Sözcükler ve İkilemeler
Cümlelerin İfade Ettiği Anlam
Sayıların Yazımı
Metnin Akışını Bozan Cümle
Kısa Çizgi ve Uzun Çizgi
Anlatıcı Türleri
Metin Türleri (Fıkra, Makale)
Metni İkiye Bölme
Geçiş ve Bağlantı İfadeleri
Düşünceyi Geliştirme Yolları

5. Dergi

SÖZCÜKTE ANLAM

YANSIMA SÖZCÜKLER

Doğada bulunan canlı veya cansız varlıkların çıkardığı seslerin taklidiyle oluşturulan sözcüklerdir.

Örnek » Horultu, şırıltı, gıcırtı vb.

İKİLEMELER

İki sözcüğün çeşitli yöntemlerle bir araya gelerek oluşturduğu, anlamı güçlendirmek ve güzelleştirmek amacıyla kullanılan söz gruplarıdır.

İkilemelerin Oluşum Şekilleri

- **Aynı Sözcüğün Tekrarlanmasıyla Oluşan İkilemeler:** dura dura, yavaş yavaş, mavi mavi...
- **Eş Anlamlı Sözcüklerle Kurulan İkilemeler:** köşe bucak, güçlü kuvvetli...
- **Yakın Anlamlı Sözcüklerle Kurulan İkilemeler:** eş dost, doğru dürüst...
- **Zıt Anlamlı Sözcüklerle Kurulan İkilemeler:** iyi kötü, az çok...
- **Biri Anlamlı, Diğeri Anlamsız Sözcüklerden Oluşan İkilemeler:** eğri büğrü, yarım yamalak...
- **Her ikisi de Anlamsız Sözcüklerden Oluşan İkilemeler:** eciş bücüş, abur cubur...
- **Yansıma Sözcüklerden Oluşan İkilemeler:** patır kütür, horul horul...
- **"M" Ünsüzü ile Oluşturulan İkilemeler:** para mara, ev mev...

➔ İkilemeyi oluşturan sözcükler ayrı yazılır ve aralarına noktalama işareti konmaz.

ETKİNLİK

1

Aşağıdaki cümlelerde yansıma sözcük varsa karşısındaki kutuya "✓" yoksa "X" işareti koyunuz.

1.	Bahar alerjisi olan kuzenim, bu mevsimde dışarıda dolaşınca durmadan hapsiriyordu.	
2.	Okula yeni başlayan birinci sınıf öğrencilerimizin gözleri parlıyordu.	
3.	Gök gürleyince kardeşlerimin hepsi yorganın altına gömüldü.	
4.	Yan odadan uzun bir süredir horlama sesi gelmiyor artık.	
5.	Yıllanmış çınar ağacının üstündeki kuşlar saatlerdir ötüşüyor.	
6.	İftar hazırlıklarını tamamlayan herkes, topun patlamasını bekliyordu.	
7.	Hayvanat bahçesinde aslanlar, çıkan seslerin ardından birden kükremeye başladı.	
8.	Eskiden kapı gıcirtısına bile uyanırdım, şimdi yanımda davul çalsalar duymam.	
9.	Çocukların cıvıltıları, kuzuların melemeleri, bu bahar havası bana memleketimi hatırlatıyor.	
10.	Bağ evimizin penceresine uzaklardan bir ışıltı vuruyor gecenin bu saatlerinde.	
11.	Sahilde dalgaların sesleri ve yaktığımız ateşin çıtırtıları eşliğinde ruhumuzu dinlendirdik bir yaz akşamı.	
12.	Kulağım çınladığında birilerinin benim hakkımda konuştuğunu düşünürüm hep.	
13.	Ayırdığı patates ve biberleri mangalın ateşinde közledi.	
14.	Anıların vızıltısını duyunca köydeki çeşmenin yanında ayrılırdık hepimiz.	
15.	Bu olaya kimsenin sesi sedası çıkmadı nedense...	

ETKİNLİK 2

Aşağıdaki cümlelerde yer alan ikilemeleri oluşum şekilleriyle eşleştiriniz.

1. Sosyal medyada paylaşılan yalan yanlış haberlere hemen inanmayıp resmî kaynaklardan bu bilgileri doğrulamak gerekir.	Aynı Sözcüğün Tekrarıyla
2. Tamirden yeni gelen saat, ilk aldığım günkü gibi tıkır tıkır çalışıyordu.	Eş Anlamlı Sözcüklerle
3. Ufak tefek olmasına rağmen takımın en gözde oyuncularından biriydi Doruk.	Yakın Anlamlı Sözcüklerle
4. Yaylalarına dönen aileler, şehrin gürültüsünden uzak mutlu mesut yaşamaya başladılar.	Zıt Anlamlı Sözcüklerle
5. Onunla aşağı yukarı aynı yaşta olmalarına rağmen birinin hayat tecrübesi diğerinden çok daha fazlaydı.	Biri Anlamlı, Diğeri Anlamsız Sözcüklerle
6. Dalgınlığı sabah sabah yine hat safhadaydı, anahtarını evde unutmuştu.	Her ikisi de Anlamsız Sözcüklerle
7. Gece mece demeden yola koyulmuşlardı arkadaşlarına yardıma gitmek için.	Yansıma Sözcüklerle
8. Haberi alır almaz apar topar toplanıp yola koyuldular.	"M" Ünsüzü ile

ETKİNLİK 3

Aşağıdaki cümlelerde yansımadan türeyen ikileme bulup altlarını çiziniz.

1. Bayram öncesi yaptığımız temizlikten sonra her yer pırıl pırıl olmuştu.
2. Teneffüste sınıfın arkasına geçmiş, aralarında fısır fısır konuşuyorlardı.
3. Işıl ısl köy meydanında gençler halay çekiyor, oyun oynuyor, doyasıya eğleniyorlardı.
4. Üst komşuya misafir geldi sanırım, bir süredir gümbür gümbür sesler geliyor yukarıdan.
5. Ailesine küsen çocuk, kollarını birbirine bağlayıp odayı usul usul terk etti.
6. Suçlarının farkında olmalı ki sessiz sakın oturuyorlardı bir köşede.
7. Sıcak havada oynanan maçın devre arasında çocuklar lıkır lıkır su içiyorlar.
8. Çayın altını söndürmeyi unutmuşsun, fokur fokur kaynamaktan çaydanlığın içinde su kalmamış.

ETKİNLİK 4

Aşağıdaki cümleleri uygun ikilemelerle tamamlayıp ikilemelerin oluşum şekillerini örnekteki gibi karşılarına yazınız.

1. Bu yaz Mersin'in bütün turistik yerlerini karış karış gezdim.	Aynı sözcüğün tekrarlanmasıyla
2. Orman yolundaki bu çamurlu patikadan geçtik.	
3. Kitap okuma etkinliğine herkes katıldı.	
4. Kolu alçıdan çıkmıştı artık herhangi bir hissetmiyordu.	
5. Yeni okul idaresi dikkat ediyor, okul kıyafeti giymeyenleri uyarıyordu.	
6. Bilgisayarındaki masaüstü bir sürü gereksiz şeyle dolmuştu.	
7. Karda kayıp düşenleri görenler çaktırmadan gülüyordu.	
8. Bu son şakadan sonra öğretmen: "Artık..... istemiyorum." dedi.	

1. Yansıma sözcükler mecaz anlamda kullanılabilir.
Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde mecaz anlamda kullanılan yansıma sözcük vardır?
- A) İki gündür elektrik olmadığından çocuklar sıkıntıdan patlamak üzere.
B) Bulaşık yıkarken elinden kayıp düşen bardak çatladı.
C) Kayaların arasından bir yılanın tıslamasını duyuyorduk.
D) Erikleri tuza bandırıp şapırdatarak yemek en büyük zevklerinden biriydi.
2. Yansıma sözcükler ikileme görevinde kullanılabilir.
Aşağıdakilerin hangisinde buna benzer bir kullanım söz konusu değildir?
- A) Atama sonuçlarının açıklanacağı anda kalbi heyecandan güm güm atıyordu.
B) Üstü ıslanmış bir vaziyette soğuğun altında tir tir titriyordu.
C) Sevinç gözyaşlarını tutamayınca birbirlerine sarılıp hıçkırık hıçkırık ağladılar.
D) Pırıl pırıl ayakkabılarını ilk kez giyerek arkadaşının düğününe gitmişti.
3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birden fazla yansıma sözcük vardır?**
- A) Herkes bu mutlu çifti alkışlayıp sevinç çılgınlıkları atıyordu.
B) Rüzgârın uğultusuna rağmen bebekler beşiğinde mışıl mışıl uyuyordu.
C) Şırl şırl akan nehir, güneş ışıklarının altında parlıyordu.
D) Anaokulu öğrencilerimiz kıpır kıpırdı, yerinde duramıyorlardı.
4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ikilemenin oluşum şekli diğerlerinden farklıdır?**
- A) Bilgisayar işlerinden az çok anlıyordu babam.
B) İyi kötü günlerimiz oldu üniversite arkadaşlarımla.
C) Geçirdikleri kazadan sağ salim kurtulmuşlardı çok şükür.
D) Proje ödevini zamanında yetiştirmek için gece gündüz demeden çalışıyor.

5. **Okul öncesi çağlarımı hayal meyal hatırlıyorum.**
Bu cümlede yer alan ikilemenin oluşum şeklinin bir benzeri aşağıdakilerin hangisinde vardır?
- A) Büyük küçük herkes onun için seferber olmuştu.
B) Maçı kaybeden çocuklar yine mırın kırın etmeye başladı.
C) Yarım yamalak İngilizcesiyle turistlere rehberlik etmeye çalışıyordu.
D) Eften püften konularla vaktimizi boşa harcamayıp asıl işimize odaklanalım artık.
6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde geçen ikileme cümleye “dayanışma” anlamı katmıştır?**
- A) Çarşıya çıkıp kendime biraz üst baş alacağım.
B) Yeni tanıdığın biriyle bu kadar sıkı fıkı olmamalısın.
C) Bebekler, ilk yaşını doldurmak üzereyken düşe kalka yürümeyi öğrenirler.
D) Omuz omuza verip bu zor günlerin üstesinden geleceğiz.
7. Temizliği yalap şalap yapınca annesi tekrar evi temizlemek zorunda kaldı.
Bu ikilemenin cümleye kattığı anlam aşağıdakilerin hangisinde vardır?
- A) Delta Kanat Projesi üzerinde titizlikle çalışıyoruz.
B) Üstünkörü yapılan ödevleri öğretmen beğenmedi.
C) Yarım bırakılan işleri er geç mutlaka tamamlamalısınız.
D) Babamı bu konuda uzun uğraşlar sonucu zar zor ikna ettim.
8. I. Kulağıma eğilip bir şeyler fısıldadı.
II. Hamburger yemekten az daha çatlayacaktı.
III. Oyun oynayan çocukların kafaları birden birbiriyle tokuştı.
IV. Yine gençleri karşısına almış, askerlik anılarını üfurek anlatıyordu.
Numaralanmış cümlelerin hangilerinde yansıma sözcükler gerçek anlamıyla kullanılmıştır?
- A) I ve III. B) I ve IV.
C) II ve III. D) II ve IV.

CÜMLEDE ANLAM

CÜMLENİN İFADE ETTİĞİ ANLAM

Olasılık (İhtimal) Cümlesi	Gerçekleşmesi kesin olmayan durumların ifade edildiği cümlelerdir. ➡ Haftaya tiyatroya gidebiliriz.
Tahmin Cümlesi	Önceki durumlardan yola çıkarak olabilecek kestirebilme anlamı olan cümlelerdir. ➡ Bu kadar hazırlık yaptığına göre misafir davet etmiş olmalı.
Eleştiri (Tenkit) Cümlesi	Bir şeyin doğru ya da yanlış, iyi ya da kötü yönlerini belirten cümlelerdir. ➡ Bu roman, üslubu bakımından gerçekten kusursuz. (Olumlu eleştiri) ➡ Öykünün konusu o kadar karışık ki okuyucu zihnini toplayamıyor. (Olumsuz eleştiri)
Öz Eleştiri Cümlesi	Kişinin kendini eleştirdiği cümlelerdir. ➡ Çizdiğim son resimde renklerin uyumuna dikkat etmemişim.
Kesinlik Cümlesi	Bir konuda net düşüncüyü ifade eden cümlelerdir. ➡ Benim için bu iş burada bitmiştir.
Sezgi Cümlesi	Bir şeyin hisler yoluyla anlaşıldığını ifade eden cümlelerdir. ➡ Sonunda bu yanlışla düşeceğini biliyordum.
Aşamalı Durum Cümlesi	Bir durumun zamanla değişimini ifade eden cümlelerdir. ➡ Günden güne ısınan havalar, hepimize iyi gelmişti.
Örneklendirme Cümlesi	Bir cümlede söylenenlerin daha anlaşılır olması için örneklerden yararlanmaktır. ➡ Bu yıl çocuklar için birçok oyun yazdı: Neşeli Köy, Kum Saati ve Küçük Tavşan gibi.
Tanım Cümlesi	"Bu kimdir?" ve "Bu nedir?" sorularının cevabı olan cümlelerdir. ➡ Kök, sözcüğün başında bulunan anlamlı en küçük parçadır. (Kök nedir?)
Karşılaştırma Cümlesi	İki varlık veya kavramın kıyaslandığı cümlelerdir. "En, daha vb." sözcükler karşılaştırma ifade eder. ➡ Karadeniz'in en güzel ilçesinde yaşıyorsunuz.
Tasarı Cümlesi	Planlanan durumların anlatıldığı cümlelerdir. ➡ Bu yaz güzel bir tatile çıkmayı düşünüyorum.
Abartma Cümlesi	Bir varlık, durum ya da olayı olduğundan daha büyük ya da küçük göstererek anlatan cümlelerdir. ➡ Yorgunluktan kollarım kopmak üzereydi.
Varsayım Cümlesi	"Öyle kabul edelim." anlamı taşıyan cümlelerdir. "Farz edelim ki, varsayalım ki, diyelim ki" gibi ifadelerle bu anlam sağlanır. ➡ Diyelim ki elemeyi geçtin, ikinci tura nasıl hazırlanacaksın?
Gözlem Cümlesi	Bir varlığın, durumun veya olayın niteliklerinin gözleme dayalı olarak anlatıldığı cümlelerdir. ➡ Sokaklar alabildiğine genişti.
Öneri (Tavsiye) Cümlesi	Bir soruna çözüm sunmak amacıyla verilen görüş cümlesidir. ➡ Hasta olmamak için yediklerine daha çok dikkat etmelisin.
Uyarı (İkaz) Cümlesi	Bir konuda hatırlatma ve ikaz içeren cümlelerdir. ➡ Yerlere çöp atmayınız!
Ön Yargı (Peşin Hüküm) Cümlesi	Bir kişi veya bir durumla ilgili gözlemlere dayanarak önceden edinilmiş olumlu veya olumsuz yargıları belirten cümlelerdir. ➡ Bu maç büyük bir farkla kazanacaklar, göreceksiniz.

- Olasılık cümlelerinde bir şey yüzde elli ihtimalle ya olur ya olmaz. Yani ikilem söz konusudur. Fakat tahmin cümlelerinde "gözlem"den yola çıkma söz konusudur.
- Öneri, nasihat veya bir konuda daha iyiye ulaşmak için öne sürülen cümleyken uyarı, kişiyi yanlış davranıştan uzak tutmayı amaçlar.

ETKİNLİK 5

Aşağıda verilen cümleleri ifade ettiği anlam özelliği ile eşleştiriniz.

a Olasılık (İhtimal) Cümlesi	d Öneri (Tavsiye) Cümlesi	h Varsayım Cümlesi
b Tahmin Cümlesi	e Ön Yargı (Peşin Hüküm) Cümlesi	ı Aşamalı Durum Cümlesi
c Eleştiri (Tenkit) Cümlesi	f Karşılaştırma Cümlesi	i Örneklendirme Cümlesi
ç Öz Eleştiri Cümlesi	g Tasarı Cümlesi	j Tanım Cümlesi

1. Kumu alevlerin üzerine yavaşça serpererek ateşin git gide azalıp sönmesini sağladı.	☐
2. Bu nehrin kıyılarında dünya güzeli bir kadın yaşıyor olmalı.	☐
3. Gökyüzü her gece yıldızlarla dolarken gündüzleri onlara dair hiçbir işaret yoktu.	☐
4. Derdini anlatmıyordu çünkü hâlimden kimsenin anlayamayacağından emindi.	☐
5. Bu sene düzenli çalıştığından sınavı kazanacağını düşünüyorum.	☐
6. Yazarın kendi dilini kullanmak istemesindeki ısrar yersizdi.	☐
7. Yaşamda haksızlığa uğramamaktan çok haksızlık etmemeye dikkat etmelisin.	☐
8. Üstünlüğü hazırladığım metin yüzünden puanımız düşük geldi.	☐
9. Yazılım eğitimimi tamamlamak için yazın kursa gitmeyi planlıyorum.	☐
10. Diyelim ki bu hedeflerinize ulaştınız, ya sonra mutlu olacağınızdan emin misiniz?	☐
11. Kadı, her türlü davaya bakan mahkeme başkanıdır.	☐
12. İnsanlar genellikle kendilerinin ihtiyaç duydukları şeyleri başkalarına vermeyi çok severler: nasihat gibi.	☐

ETKİNLİK 6

Aşağıda verilen anlam özelliğine uygun cümleler yazınız.

Anlam Özelliği

1.	Uyarı (İkaz) Cümlesi
2.	Tahmin Cümlesi
3.	Varsayım Cümlesi
4.	Kesinlik Cümlesi
5.	Öz Eleştiri Cümlesi
6.	Ön Yargı (Peşin Hüküm) Cümlesi
7.	Gözlem Cümlesi
8.	Karşılaştırma Cümlesi
9.	Olasılık (İhtimal) Cümlesi
10.	Tanım Cümlesi

Cümleler

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

1. Sesler öylesine arttı ki yankılanmaya, pencerelerden bahçeye taşmaya ve muhtemelen başka sınıflardan onları duyan öğrencileri de meraklandırmaya başladı.

Bu parçadaki altı çizili sözcüğün ifade ettiği anlam aşağıdakilerin hangisinden verilmiştir?

- A) Beklenti B) Tahmin
C) Kesinlik D) Olasılık

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “varsayım” anlamı vardır?

- A) Farz edelim ki insanın huzuru ve memnuniyeti dışta değil, kendi içindedir.
B) Güzel kitaplar yazamasam da en azından güzel kitaplar okuyabilirim.
C) Kimsenin kendisini tanımayacağı bir yerde olmak istiyordu.
D) Zekâ, hiç şüphesiz güzellikten daha kalıcıdır.

3. Bir olayın, eylemin birdenbire değil de zaman içinde yavaş yavaş, aşamalı bir şekilde değiştiğini ifade eden cümlelere “aşamalı durum” cümlesi denir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde aşamalı bir durum söz konusudur?

- A) En büyük umutsuzluk, neyi aradığını bilmeden aramaktır.
B) Koca bir tarih geçti elimden, bir kısmını sandığa sakladım.
C) Acıların dozu yaşadıkça artıyor, etkisi azalıyor.
D) Hiç iyi bir fikrim olmadı, hepsi suya düştü.

4. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin anlam özelliği yay araç içinde yanlış verilmiştir?

- A) Yapılan araştırmalar bir işte derinlik kazanan insanların, diğer kaliteli işleri de daha rahat kavradığını gösteriyor. (Karşılaştırma)
B) Aldığınız yeni bir ürünü kullanmadan önce talimatlarını okumaya dikkat edin. (Uyarı)
C) Her şey kendi karşısı ile beslenir, benzerin benzere faydası yoktur. (Kesinlik)
D) Kişinin yarattığı her etki kişiye bir düşman kazandırır. (Öneri)

5.

Keçiboynuzu tohumlarının hepsi eşit ağırlıktadır. 0,2 gram gelen bu tohumlar elmasın ölçüsü olarak kabul edilmiştir. Mesela 1 karat elmas, 1 keçi-boynuzu tohumu ağırlığı kadar yani 0,2 gramdır.

Bu parçadaki altı çizili cümlelerin anlam özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Örneklendirme
B) Benzetme
C) Eleştiri
D) Tasarı

6. • Belki de gelecekteki hâlimiz bizim şimdiki uğraştığımız şeyleri hatırlayıp gülümser.
• Senin kardeşin, bu dünyada asla bir şey başaramaz.
• Bu işin sonunda mutlu olacağımı hissetmişim.

Bu cümlelerde aşağıdaki anlam ifadelerinden hangisinin örneği yoktur?

- A) Sezgi B) Olasılık
C) Ön yargı D) Öz eleştiri

7. Karın öyküsü çok ilginçtir. Mesela aslında karın rengi yoktur. Kar, beyazla özdeşleşse de kar kristalleri renksizdir. Tıpkı su buharı gibi. Peki, kar nasıl beyaz görünür? Kar taneleri az miktarda güneş ışığını emerek hapseder ve bembeyaz bir özellik kazanır. Eğer ki havada birazcık toz parçacıkları varsa biz onları sarı, pembe, kırmızı renkli olarak da görebiliriz. Nitekim 2007 yılında Sibiry'a'da turuncu, 2010'da Rusya'da pembe renkli kar yağdığı görülmüştür.

Bu metindeki cümlelerde,

- I. Öneri
II. Olasılık
III. Eleştiri
IV. Örneklendirme

anlam özelliklerinden hangileri kullanılmıştır?

- A) I ve II. B) I ve IV.
C) II ve III. D) II ve IV.

I.	Bir kişiye yapılan haksızlık, tüm topluma yöneltilmiş bir tehdittir.	Kesinlik
II.	Okumak, hayattaki sıkıcı saatleri güzel saatlerle değiştirmektir.	Abartma
III.	Gidişata bakılırsa gelecekte bizi Büyük Pasifik Çöp Alanı gibi alanlar bekliyor.	Tahmin
IV.	Erdem, toplum çıkarını kişisel çıkarın üzerinde tutmaktır.	Tanım

Numaralanmış cümlelerin hangisinin ifade ettiği anlam yanlış verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV

9. Eski İran'da Elbruz Dağları'nın eteklerinde Ferâhkert adında büyük bir gölün bulunduğundan söz edilir. Öyle inanılır ki yeryüzünü incecik kıvrımlarla dolaşıp gelen binlerce nehir bu göle dökülür. Yeryüzündeki bütün sular; taşıdıkları kir ve çöpten arandıktan sonra bu göle ulaştığı için suyu tertemizdir, kutsaldır, aydınlıktır, ebedîdir. Büyükölükte bir deniz gibidir, çok uzaklardan bile fark edilebilecek koca dağın eteğinde bir yıldız gibi parlar.

Bu parçadaki altı çizili cümle ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Olasılık anlamı vardır.
B) Karşılaştırma yapılmıştır.
C) Abartma anlamı vardır.
D) Benzetme yapılmıştır.

10. (I) "Çöp, işe yaramayan ve kullanmadığımız atıklardır. (II) Gereksiz eşyaları evimizde barındırmayıp bunun gibi kovalara atarız." dedi İlker. (III) Yaptığı açıklamadan memnun olmuş gibi görünüyor, Bamba'ya bir şeyler öğretebildiği için gururlanıyordu. (IV) Bu sırada bir yandan da kapıyı açmak için evin anahtarlarını arıyordu.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) I. cümlede tanım yapılmıştır.
B) II. cümlede abartmaya başvurulmuştur.
C) III. cümlede varsayım anlamı vardır.
D) IV. cümlede örneklendirme cümlesidir.

11.

Ömer Seyfettin sade, yalın bir yaklaşımla, en açık şekilde öyküsünü ustalıkla anlatmaya çalışır. Onun sadelik anlayışının arkasında halka ulaşmak arzusu yatar. Bunun için de halkın anlayacağı biçimde yazmak onun öncelikli tercihidir: "Ben edebiyatçıyım, edipler için yazıyorum dediğim yok. Ben herkes için yazıyorum." O, halka ulaşmayı çok önemser: "Okursuz edebiyat müşterisiz mal demektir. Elbette sahibine iflası getirir."

Bu metindeki cümlelerde,

- I. Aşamalı durum
II. Benzetme
III. Varsayım
IV. Eleştiri

anlam özelliklerinden hangileri kullanılmıştır?

- A) I ve II. B) I ve IV.
C) II ve III. D) II ve IV.

12. (I) Kişileri roman okumayı sevenlerle roman okumayı sevmeyenler diye ikiye ayırabiliriz. (II) Roman okumayı sevmeyenlerden topluma daha fazla hayır gelebilir. (III) Büyük işlere asıl onlar giriyor olabilir ama ben hoşlanmam onlardan. (IV) Kendilerinden çıkamaz, başlarından geçmemiş şeyleri geçmiş sayamaz, kendilerini başka kimsenin yerine koyamazlar.

Bu parça ile ilgili

1. I. cümlede tanım yapılmıştır.
2. II. cümlede karşılaştırma yapılmıştır.
3. III. cümlede olasılık anlamı vardır.
4. IV. cümlede varsayım anlamı vardır.

ifadelerden hangileri söylenebilir?

- A) 1 ve 2. B) 1 ve 4.
C) 2 ve 3. D) 2 ve 4.

SAYILARIN YAZIMI

- Sayılar yazıyla da yazılabilir:** bin yıldan beri, on dört gün, haftanın beşinci günü, üç ayda bir, yüz soru, iki hafta sonra, üçüncü sınıf vb.
- Saat, para tutarı, ölçü, istatistiki verilere ilişkin sayıların yazımında rakam kullanılır:** 17.30'da, 1.500.000 lira, 25 kilogram vb.
→ Saatler ve dakikalar metin içinde yazıyla da yazılabilir: Saat dokuzu beş geçte evden çıktı.
- Dört veya daha çok basamaklı sayıların kolay okunabilmesi amacıyla içinde geçen bin, milyon, milyar ve trilyon sözleri yazıyla yazılabilir:** 1 milyar 500 milyon vb.
- Birden fazla sözcükten oluşan sayılar ayrı yazılır:** iki yüz, üç yüz altmış beş, bin iki yüz elli bir vb.
→ Oyun adlarını oluşturan sayılar bitişik yazılır: dokuztaş, ellibir vb.
- Para ile ilgili işlemlerle senet, çek vb. ticari belgelerde geçen sayılar bitişik yazılır:** 650,35 (altıyüzelliTL, otuzbeşkr.) vb.
- Yüzde ve binde işaretleri yazılırken sayılarla işaret arasında boşluk bırakılmaz:** %25, ‰50 vb.
- Romen rakamları tarihî olaylarda, yüzyıllarda, hükümdar adlarında, tarihlerde ayların yazılışında, kitap ve dergi ciltlerinde, kitapların asıl bölümlerinden önceki sayfaların numaralandırılmasında, maddelerin sıralandırılmasında kullanılır:** II. Dünya Savaşı; XX. yüzyıl; III. Selim, XIV. Louis, 1.XI.1928; I. Cilt; I)... II) ... vb.
- Dört veya daha çok basamaklı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve aralarına nokta konur:** 4.567, 326.197, 49.750.812 vb.
- Sayılar kesirler virgülle ayrılır:** 15,2 (15 tam, onda 2); 5,26 (5 tam, yüzde 26) vb.
- Sıra sayıları yazıyla ve rakamla gösterilebilir. Rakamla gösterilmesi durumunda ya rakamdan sonra bir nokta konur ya da rakamdan sonra kesme işareti konularak derece gösteren ek yazılır:** 15., 56., XX.; 15'inci, 56'ncı, XX'nci vb.
→ Arka arkaya sıralandıkları için virgülle veya çizgiyle ayrılan rakamlardan yalnızca sonuncu rakamdan sonra nokta konur: 1, 2 ve 3. maddeler
→ Sıra sayıları ekle gösterildiklerinde rakamdan sonra sadece kesme işareti ve ek yazılır, ayrıca nokta konmaz: 8.'inci değil 8'inci
- Üleştirme sayıları rakamla değil yazıyla belirtilir:** 2'şer değil ikişer, 9'ar değil dokuzar, 100'er değil yüzer vb.
- Kesirlere getirilecek ekler alttaki sayı esas alınarak yazılır:** 4/8'i (dört bölü sekizi), 1/2'si (bir bölü ikisi) vb.
- Bir zorunluluk olmadıkça cümle rakamla başlamaz.**

ETKİNLİK

7

Aşağıdaki cümlelerde sayıların yazımı doğruysa “D” yanlırsa “Y” yazınız.

1	Geçtiğimiz beş yüz yılın en önemli olayı 16 Temmuz 1945 sabahı saat 05.35'te gerçekleşti.	☐
2	Hayatı ikibin yirmi dört yıldan ibaret zannedenler daracık bir koridorda yaşıyor.	☐
3	Büyükbabam 10.06.1960 yılında mezuniyet fotoğrafı çekirmiştir.	☐
4	Sivas Kongresi, 1919 Eylül'ünün 4.'üncü perşembe günü öğleden sonra saat ikide açıldı.	☐
5	Türk kozmolojisinde 7'şer yıldızdan oluşan dört yıldız grubundan birini de yılan temsil eder.	☐
6	Bankaya 5 milyon lira kadar kredi açılmasını talep etmeye gittim.	☐
7	Boş, yıkık dökük bir arsanın ortasında birdirbir oynayan arkadaşlarımızı gördük.	☐
8	Eğer maaşınızın % 10'unu tasarrufa ayırıyorsanız doğru yoldasınız demektir.	☐
9	Kitabın 1/2'ini okumuştum ama kalanı maalesef duruyordu.	☐
10	Senetteki beşyüzmilyon yazısını görünce az daha yüreğine iniyordu.	☐

1. Aşağıdakilerin hangisinde yazım yanlış yapılmıştır?

- A) Aradan geçen yirmibeş yıla rağmen yüzü hâlâ gözümün önünden gitmiyor.
- B) Banka dekontunda yedi yüz elli lira ödeme yapılmış görünüyordu.
- C) Evden sekizi on geçte çıktığım için toplantıya geç kaldım.
- D) XX. yüzyılda gerçekleşen yenilikler herkesi şaşırttı.

2. Aşağıdakilerin hangisinde sayıların yazımı ile ilgili yanlışlık yapılmıştır?

- A) 2018'den beri Türkiye'nin uluslararası arenada ses getiren birçok projesi oldu.
- B) Organizasyonda toplam 99 farklı kategoride 40 yarışma gerçekleştirildi.
- C) 154 bin takım ve 600 binden fazla çocuk yarışmaya katıldı.
- D) Cumhuriyetimizin 100'ncü yılını coşkuyla kutladık.

3. Aşağıdakilerin hangisinde yazım yanlış yapılmıştır?

- A) Amerikalı meyve yetiştiricilerinin bazı yıllarda kuraklık yüzünden mahsullerinin %90'nından fazlasını kaybettiği biliniyor.
- B) Hesaptaki 1.7 oranında yapılan hata bütün sistemi bozup planı altüst etmek için yeterli olmuştu.
- C) 2000'li yılların başlarından itibaren Avrupa'da çeşitli toplumsal hareketlilikler görülmeye başlandı.
- D) Bir dişi böcek türü tek bir sezonda 3.000 kadar yumurtayı bitkilerin yapraklarına bırakabilir.

4. 2023'te TEKNOFEST'te teknoloji yarışmalarına gösterilen

I

ilgi çok daha fazlaydı. 333 binden fazla takım ve 1 milyondan

II

fazla yarışmacı ile en fazla sayıda başvuru bu yıl gerçekleştirildi. Cumhuriyetimizin 100. yılında tüm Türkiye'yi

III

"#sengeleceksindiye" sloganıyla bir araya getirmeyi başardı. Festivalin birinci etabı 27. Nisan-1. Mayıs tarihleri ara-

IV

sında İstanbul'da gerçekleştirildi.

Verilen metinde numaralanmış sözcüklerin hangisinde sayıların yazımı ile ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

5. Bir şirket tarafından 2014 yılında yüz kırk ülkeden 150.000 kişi ile yapılan "Küresel Finansal Okuryazarlık Anketi"nin sonuçları açıklandı ve sonuçlara göre Türkiye, bu anketin en alt basamağında yer alıyor (%0-%24).

Bu metinde aşağıdaki kurallardan hangisinin örneği yoktur?

- A) Birden fazla kelimedenden oluşan sayılar ayrı yazılır.
- B) Yüzde ve binde işaretleri yazılırken sayılarla işaret arasında boşluk bırakılmaz.
- C) Dört veya daha çok basamaklı sayıların kolay okunabilmesi amacıyla içinde geçen bin, milyon, milyar ve trilyon sözleri harfle yazılabilir.
- D) Dört veya daha çok basamaklı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve aralarına nokta konur.

6. (I) Satranç dünyasının en büyükleri arasında sayılan, 1921-1927 yılları arası Dünya Şampiyonu olan Jose Capablanca satranç hayatı boyunca oynadığı 567 maçın sadece 36'sını kaybetmişti. (II) Hatta 1916 ile 1924 yılları arasındaki sekiz yıl boyunca hiç yenilmemişti. (III) Bütün bunlara rağmen evinde bir satranç takımı yoktu çünkü zihninden oynuyordu. (IV) Biz de 1'er tahtaya sahip olmadan satranç oynadığımızı hayal edelim.

Bu metindeki numaralı cümlelerin hangisinde sayıların yazımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

7. Aşağıdaki tabloda verilen numaralanmış cümlelerin sonuna yazım yanlış olmayanlar için "D", yazım yanlış olanlar için "Y" yazılacaktır. Tablo oluşturulurken iki cümlelerin değerlendirilmesinde hata yapılmıştır.

I	Ay tutulması gözlemi sonucunda Aristarkus, Ay'ın görünen çapının 2°C olduğunu hesaplamıştı.	D
II	Dünyada her yıl yaklaşık 300 milyon ton plastik üretiliyor.	Y
III	Dede Korkut kitabı, hikâyelerin 15.-16. yüzyılda yazıya geçirilmesiyle oluşmuş bir derlemidir.	D
IV	Gece saat 03:30'da gözaltına alınan şüpheliler sabah 08:00'de adliyeye sevk edildi.	Y

Buna göre numaralanmış cümlelerin hangilerinde yanlış değerlendirme yapılmıştır?

- A) I ve II B) I ve IV
C) II ve III D) II ve IV

PARAGRAF BİLGİSİ

METNİN AKIŞINI BOZAN CÜMLE

Her paragrafın bir konu bütünlüğü vardır. Konu bütünlüğüne ve akışa uymayan cümleler paragrafın anlatım akışını bozar ve paragraftan çıkarılmalıdır. Bu cümleler geçiş ve bağlantı ifadeleri ile olay ve konu dikkate alınarak belirlenmelidir. Genellikle bu tip metinlerde art arda gelen cümlelerin arasına konunun ele alınan yönüyle ilgisi bulunmayan, paragrafın anlam bütünlüğüyle örtüşmeyen bir cümle konulur. Paragraf anlayarak okunduğunda bir cümlenin gereksiz olduğu ve anlatımın akışına ters düştüğü anlaşılır.

- Paragrafın akışını bozan cümle ya konunun dışındadır ya da o konuyla çelişir.
- Akışı bozan cümle paragraftan çıkarılırsa paragraf, anlam bütünlüğüne kavuşur. Çünkü akışı bozan cümle, kendinden önceki ve sonraki cümlelerin anlamsal olarak birbirlerine bağlanmasını engeller.

Örnek

“(1)Yaşı 40’ın üzerindeki hemen herkesin, gençlerin de bir kısmının hatırladığında uygulandığı komşu anıları, hikâyeleri vardır muhtemelen. (2)Bu hikâyeleri özlemle hatırlar, anlatırken o günlere gider o kişiler. (3)Komşuluk ilişkileri toplum hayatının en önemli unsurları arasındadır. (4)Ancak yine muhtemelen yaşı 40’ın üzerindeki son zamanlarda sıkça kullandığı bir söz var: “Sokağımızda düşüp yuvarlansak kimse dönüp bakmaz.”

- Bu metinde 1, 2 ve 4 numaralı cümlelerde eski zamanlardaki komşuluk ilişkilerinden bahsetmektedir. Ancak 3 numaralı cümlede komşuluk ilişkilerinin toplumda önemli bir unsur olduğu verilerek konunun bambaşka bir yönüne geçiş yapılmıştır. Bu nedenle 3 numaralı cümle düşüncenin akışını bozmaktadır.

ETKİNLİK 8

Aşağıdaki paragraflarda anlatımın akışını bozan cümleyi belirleyerek numarasını ilgili alana yazınız.

1

İçinde bulunduğumuz dönemi “Tüketim Çağı” diye adlandırırlar. (I) Yiyeceklerimiz, giyeceklerimiz hatta yaşamımız bile hep tüketmek üzerine kurgulanmış oysa tüketmek yerine kıymet bilmek daha önemlidir. (II) Çağın gereksinimlerine uyum sağlamazsak yaşadığımız toplum içinde de bir kenara itilebilir, hor görülebiliriz. (III) Yediklerimizin, giydiklerimizin, hayatımızın kıymetini bilerek yaşasak neler kazanırdık? (IV) Bir yaşlıyla konuşun, size gençliğin öneminden bahseder; bir hastayla konuşun, size sağlığın öneminden bahseder, biz de tüketmek yerine kıymet bilmeyi öğrenmeliyiz sanırım.

2

Vaşak, Kanada’da ve Orta Afrika Bölgesi’nde yaşayan etçil bir hayvandır. (I) Kışın tüm vücudu tüylerle kaplanan vaşaklar, hem sıcak hem de soğuk bölgelerde yaşayabilir. (II) Vaşaklar, dünya genelinde koruma altına alınmış ve avlanmaları yasaklanmıştır. (III) Vaşaklar avlarına yaklaşırken son derece sessiz ve hızlı olabilir. (IV) Vaşakların ortalama yaşam süresi yedi yıldır.

3

Almanya’da yapılan araştırmada gök bilimciler, Güneş’e benzeyen bir yıldızın çevresinde dönen yeni bir gezegen keşfetti. (I) Bu gezegenin özelliği henüz bebeklik çağında olması, yani sadece 8-10 milyon yaşında. (II) Dünya gezegeni 4,5 milyon yaşında olduğu için kaynakları büyük oranda tükenmek üzere. (III) Araştırmacılar, yeni gezegene “TW Hya b” adını verdiler ve bu keşif; gezegenlerin nasıl oluştuğunu ortaya çıkarmaya çalışan araştırmacılar açısından çok önemli. (IV) TW Hya b’nin araştırılmasıyla gezegenlerdeki gelişim süreçleri de gözlemlenmiş olacak.

1. Ahtapotlar, denizlerin derinliklerinde yaşayan oldukça ilginç bir vücut yapısına sahip olan deniz canlılarıdır. (I) Vücut yapıları, yumuşak ve esnek olup dış iskeletten yoksundur; bu da onlara çevreleriyle etkileşimde büyük bir esneklik sağlar. (II) Bu esnekliğin tamamlayıcısı olan sekiz adet kolu, her birinde bulunan emici yapılar sayesinde avlarını yakalamak ve taşımak için etkili bir araç setine dönüşür. (III) Ahtapotlar, vücutlarındaki sifon adı verilen özel bir yapı aracılığıyla hızlı ve çevik bir şekilde avlanabilir. (IV) Birçok ahtapot türü, üreme sürecinden sonra yaşamlarını tamamlar ve kısa bir ömre sahiptir.

Bu metindeki numaralanmış cümlelerden hangisi metnin anlam bütünlüğünü bozmaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV

2. Türkler, tarih boyunca nişancılık konusundaki becerileriyle tanınan bir millettir. (I) Osmanlı İmparatorluğu'nun savaş alanlarında kazandığı zaferlerde Türk nişancılığı ve okçuluğu büyük bir rol oynamıştır. (II) Osmanlı ordusundaki "Topçu Ocağı" ve "Yeniçeri Ocağı" gibi birimler, yetenekli ve güçlü askerleri içeriyordu. (III) Okçuluk, genç Türk erkekleri için önemli bir beceri ve spor alanıydı. (IV) Gençler, ok atma yeteneklerini geliştirmek için eğitim alır ve savaşlarda bu becerilerini kullanarak düşmanla mücadele ederlerdi.

Bu metindeki numaralanmış cümlelerden hangisi anlatımın akışını bozmaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV

3. (I) Halide Edip Adıvar'ın "Ateşten Gömlek" adlı eseri Kurtuluş Savaşı sırasında verilen mücadeleyi kitabın ana karakteri olan Ayşe üzerinden anlatmaktadır. (II) Aynı zamanda bu savaş sırasında ihtirasları, vazifeleri, nefretleri, aşkları ve kıskançlıkları arasında kalmış insanların verdiği psikolojik savaşı da yansıtır. (III) Halide Edip Adıvar, Kurtuluş Savaşı'nı bizzat yaşadığı için gerçekleri çok güçlü bir şekilde aktarabilmektedir. (IV) Bu eserde yazar; hastane koridorlarını, cepheyi ve cephe gerisini de ele almıştır.

Bu metindeki numaralanmış cümlelerden hangisi çıkarılırsa metnin anlam bütünlüğü sağlanmış olur?

- A) I B) II C) III D) IV

4. İnci, deniz kabuklularının içinde oluşan değerli bir mücevherdir ve tarih boyunca lüks ve güzellik simgesi olarak kabul edilmiştir. (I) İnciler, genellikle istiridye ve midye gibi deniz organizmalarının içinde yabancı bir cisimle başlayan doğal bir oluşum süreci sonucu meydana gelir. (II) İnci oluşturma süreci, bir yabancı maddeye (örneğin, bir kum tanesi veya parazit) istiridye içindeki mükemmel bir savunma mekanizması olarak başlar. (III) İstiridye, yabancı maddeyi kaplamak için bir sıvı salgılar ve bu süreçte biriken kalsiyum karbonat kristalleri sayesinde zamanla inci tabakası oluşur. (IV) Mücevher tasarımında sıklıkla kullanılan değerli taşlar, takı ve süs eşyalarında estetik değeriyle öne çıkar.

Bu metindeki numaralanmış cümlelerden hangisi anlatımın akışını bozmaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV

5. (I) Yapay et; geleneksel hayvansal kaynaklı et üretimine alternatif oluşturan, laboratuvar ortamında hücre kültürleri kullanılarak üretilen bir tür kültür etidir. (II) Bu yöntem endüstriyel et üretiminin sürdürülebilirlik, etik ve çevresel sorunlarını ele almayı amaçlamaktadır. (III) Yapay et üretimi, hayvan kesimi olmaksızın et elde etme potansiyeli taşıdığı için çevre dostu ve hayvan haklarına saygılı bir seçenek olarak değerlendirilmektedir. (IV) Bu süreçte, hayvan hücreleri bir besi yeri içinde çoğaltılır ve büyütülerek et dokusu oluşturulur. (V) Yapay etin avantajları arasında daha düşük sera gazı emisyonları, su kullanımının azalması ve hayvanların kesilmesi olmaksızın et üretimi yer alır. (VI) Bu yenilikçi yaklaşım, gelecekte sürdürülebilir ve etik açıdan daha uygun bir et üretim yöntemi olarak dikkat çekmektedir.

Bu metindeki numaralanmış cümlelerden hangisi metnin anlam bütünlüğünü bozmaktadır?

- A) III B) IV C) V D) VI

6. “ (I) Sağlıklı beslenme; genel sağlığı korumak, hastalıkları önlemek ve yaşam kalitesini artırmak açısından temel bir öneme sahiptir. (II) Dengeli bir beslenme planı, vücudun ihtiyaç duyduğu temel besin öğelerini sağlamakta birlikte enerji dengesini koruyarak aşırı kilo alma veya obezitenin önlenmesine yardımcı olur. (III) Çoğu diyeti; taze meyve ve sebzeler, tam tahıllar, protein kaynakları, sağlıklı yağlar ve süt ürünleri gibi çeşitli besinleri içermektedir. (IV) Sağlıklı beslenme, kalp-damar hastalıkları, tip 2 diyabet, kanser ve obezite gibi birçok kronik hastalığın riskini azaltabilir. (V) Aynı zamanda bağışıklık sistemi fonksiyonunu güçlendirir, enerji seviyelerini düzenler ve genel zindeliği destekler. ”

Bu metindeki numaralanmış cümlelerden hangisi anlatımın akışını bozmaktadır?

- A) II B) III C) IV D) V

7. Birçok insan fark etmese de anılar, geçmişe dair bazı nesneler veya sözcükler; insan yaşamında çok önemli bir yere sahiptir. (I) Herhangi bir anda karşımıza çıkan bir yiyeceği yeme isteğimiz, bir rengi gördüğümüzde beğeni duygumuzun ağır basması, bazı melodilerin bizi duygulandırması, bazen bir sokak, bazen bir sözcük veya iki insanın iletişimi bile bu anlarda bizde kalan duygu tortularıyla belirlenir. (II) Bu tortular iyi hisler yaratabilir fakat kötü hislere de sürükleyebilir bizi ve bu durumda bilimsel olarak “tramva” diye adlandırılabilirler. (III) Psikolojik anlamda duygu ve durumların adlandırılmasını sağlayan kavramlar, genel tanınların konmasında da oldukça faydalı olmuştur. (IV) Peki onları tümünden yok saymak hatta unutmaya çalışmak mı lazım yoksa onları kabul edip yaşamımızı yönlendirmesine imkân vermemek mi?

Bu metindeki numaralanmış cümlelerden hangisi anlatımın akışını bozmaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV

8. Çalışmada verimliliğin artırılması uzun zamandır hem eğitimcilerin hem de öğrenci ve velilerin gündemini işgal etmekte. (I) Verimliliği artırma yollarının araştırılması ve en doğru uygulamaların yapılması adına öncelikle bilginin işleyişine göz atmamız lazım. (II) Bilgi zihinde belirli zamanlarda ve belirli yöntemlerle, uzun veya kısa sürede işlenebilen kodlardır. (III) Bu kodların içeriği veya bilginin işleneceği zihnin yapısı kişiden kişiye değişiklik gösterse bile ana hatlarıyla belirli bir standarda sahiptir. (IV) Bir eğitimci yardımıyla bilgiye ulaşabilen ve düzenli tekrarlar yapan her insan sonunda başarıya ulaşacaktır.

Bu metindeki numaralanmış cümlelerden hangisi metnin anlam bütünlüğünü bozmaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV

NOKTALAMA İŞARETLERİ

KISA ÇİZGİ (-)

1. Satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna konur:

Örnek Soğuktan mı titriyordum, yoksa heyecandan, üzüntüden mi başka bir sebepten mi bilmiyordum.

2. Cümle içinde ara söz veya ara cümleleri ayırmak için ara söz veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur, bitişik yazılır:

Örnek Küçük bir sürü -dört inekle birkaç koyun- köye giren geniş yolun ağzında durmuştu. (Ömer Seyfettin)

3. Kelimelerin kök, gövde ve eklerini birbirinden ayırmak için kullanılır:

Örnek al-ış, dur-ak, gör-gü-süz-lük vb.

4. Fiil kök ve gövdelerini göstermek için kullanılır:

Örnek al-, dur-, gör- vb.

5. İsim yapma eklerinin başına, fiil yapma eklerinin başına ve sonuna konur:

Örnek -ak, -den, -ış, -lık, -ımsa-, -la-, -tır- vb.

6. Heceleri göstermek için kullanılır:

Örnek a-raş-tır-ma, bi-le-zik

7. Arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır:

Örnek Aydın-İzmir yolu

➔ Cümle içinde sayı adlarının yinelenmesinde araya kısa çizgi konmaz:

Örnek On on beş yıl sürdü. Üç beş kişi geldi.

UZUN ÇİZGİ (—)

1. Yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır:

Örnek Frankfurt'a gelen herkesin sorduğu şunlardır:

— Eski şehri gezdin mi?

— Goethe'nin evini gezdin mi? (Ahmet Haşim)

2. Oyunlarda uzun çizgi konuşanın adından sonra da konabilir:

Örnek Sıtkı Bey — Kaleyi kurtarmak için daha güzel bir çare var.

İslam Bey — Ben daha ölmedim. (Namık Kemal)

➔ Konuşmalar tırnak içinde verildiğinde uzun çizgi kullanılmaz:

Örnek Arabamız tutarken Erciyes'in yolunu:

"Hancı dedim, bildin mi Maraşlı Şeyhoğlu'nu?"

(Faruk Nafiz Çamlıbel)

ETKİNLİK 9

Aşağıdaki cümlelerde yay ayraç ile belirtilen yerlere gelebilecek noktalama işaretinin olduğu kutuyu işaretleyiniz.

1 " () mak Türkçenin en sık kullanılan eklerinden bir tanesidir.

2 Ahmet ()
Neden böyle yaptığını hiç ama hiç anlamış değilim.

3 Yaşlı doktor ona dönerek sordu:
() Bu zamana kadar neredeydin?

4 En sevdiğim kedimi () Tekir'i () dedemlerin köyüne bıraktım.

5 Gez () fiiline çeşitli ekler getirerek bu sözcüğü fiilimsi yapabiliriz.

6 Bütün hayatı Rize () Trabzon arasında gidip gelmekle geçmişti.

7 Batı kökenli kelimeler Türkçenin hece yapısına göre hecelere ayrılır: prog () ram, sant () ral...

Kısa çizgi

Uzun çizgi

ETKİNLİK 10

Aşağıda verilen kısa çizginin kullanım alanlarıyla bu alanlarda kullanıldığı örnekleri eşleştiriniz.

- Ural-Alтай dil ailesine mensup dilleri araştıran bir bilim insanıydı.
- Bu ülke için -15 derecede uğraşan birileri var.
- Şehzadeler şehrini -Amasya'yı- gezmekten büyük keyif aldık.
- Birinci sınıfların panosunda cum-hu-ri-yet yazıyordu.

- ☐
- ☐
- ☐
- ☐

- Sıfırdan küçük değerleri göstermek için kullanılır.
- Cümle içinde ara söz veya ara cümleleri ayırmak için ara söz veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur, bitişik yazılır.
- Heceleri göstermek için kullanılır.
- Arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır.

1. Kısa çizginin bazı görevleri şunlardır:

- Sözcüklerin kök, gövde ve eklerini birbirinden ayırmak için kullanılır.
- Fiil kök ve gövdelerini göstermek için kullanılır.
- Ekleri göstermek için eklerin başında kullanılır.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu kuralardan herhangi birinin örneği yoktur?

- A) Bazı sözcükleri hecelerine ayırmak için dikkat etmemiz gerekir: “alt-lık”, “sırt-lık” gibi sözcükler.
- B) “Tanışan” sözcüğünde “tanış-” fiil köküne “-an” sıfat fiil eki gelmiştir.
- C) “Gezgin” sözcüğünü “gez-gin” şeklinde incelememiz gerekir.
- D) “-ler/-lar” çokluk ekinin cümleye kattığı birçok anlam vardır.

2. Sağlam dostlar edinerek ayrılıyorum Edirne'den. Belki burada bana en çok yardım edeni Gözde'yi hayatım boyunca unutmayacağım.

Bu cümledeki altı çizili kelimenin başına ve sonuna aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi getirilmelidir?

- A) Noktalı virgül B) Uzun çizgi
- C) Kesme işareti D) Kısa çizgi

3. Aşağıdakilerin hangisinde uzun çizginin kullanımı ile ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Sert bir sesle sordu:
—Neden beni hiçbir şekilde haberdar etmedin?
- B) Hacivat — Bursa'yı gezelim dedim ya Karagözüm.
- C) Kamil Bey: “— Okulumuz bu yıl da ilde birinci olmayı başardı.” dedi.
- D) Macbeth —Olan oldu, geri almak mümkün değil.

4. Aşağıdakilerin hangisinde kısa çizginin kullanımı ile ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Türkiye-İngiltere maçlarını her zaman izlemeye gayret ederim.
- B) Macaristan'dan İstanbul'a geleli nereden baksan on-on beş yıl olmuştur.
- C) “-mış” eki hem sıfat fiil hem de geçmiş zaman eki olarak kullanılabilir.
- D) “Okul” sözcüğünün kökünü “oku-” olarak ifade edenlerin olduğunu görüyorum.

5. Aşağıda kısa çizginin bazı görevleri verilmiştir.

- Kelimelerin kökleri, gövdeleri ve eklerini birbirinden ayırmak için kullanılır.
- Satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna konur.
- Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur.

Aşağıdakilerin hangisinde kısa çizgi verilenlerden farklı bir görevde kullanılmıştır?

- A) Geçmişten günümüze kadar Anadolu toprakları çeşitli uygarlıklara ev sahipliği yapmıştır.
- B) 2013-2021 yılları arasında MEB'de görev yapmış, sonraki yıllarda ise Bakanlığa geçmiş.
- C) Marketin iki yüz metre ilerisinde -berberin yanında- açılan yeni bir dükkân varmış.
- D) Küçük çocuk öğretmenin sorduğu sözcüğü hecelerine “il-köğ-re-tim” olarak ayırdı.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili noktalama işaretinin yerine farklı bir noktalama işareti getirilebilir?

- A) Çorum-Ankara kara yolunda çalışma varmış.
- B) “_da” ekini yazarken dikkat edilmesi gerektiğini söyledi.
- C) “Sözlük” sözcüğünü hecelerine “söz_lük” olarak ayırmıştı.
- D) Edremit'i _doğduğum yeri_ tekrar ziyaret etmiştim.